

Anonymizované znění

Překlad

C-415/22 - 1

Věc C-415/22

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

20. června 2022

Předkládající soud:

Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Belgie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

9. června 2022

Žalobce:

JD

Žalovaní:

Acerta - Caisse d'assurances sociales ASBL

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (Inasti)

État belge (Belgický stát)

[omissis]

[omissis]

[omissis]

[omissis]

Datum vyhlášení:

09 -06- 2022

[omissis]

[omissis]

[omissis]

[omissis]

Oblast:

příspěvky na sociální

zabezpečení osob

samostatně výdělečně

činných

[omissis]

[omissis]

[správní poznámky]

Tribunal du travail francophone de

Bruxelles

(frankofonní soud pro pracovní právní spory v Bruselu, Belgie)

11e chambre

(11. senát)

Rozsudek

VE VĚCI:

JD, [omissis]

s bydlištěm [omissis] v [omissis] TERVUREN [(Belgie)],

žalobce,

[omissis] [označení zástupce *ad litem*];

PROTI:

1/ ASBL ACERTA - Caisse d'Assurances Sociales pour travailleurs indépendants, [omissis]

jejíž sídlo se nachází [omissis] v [omissis] BRUSELU [(Belgie)],

žalovaná na základě odporu k vymáhacímu příkazu,

[omissis] [označení zástupce *ad litem*];

2/ Institut National d'Assurances Sociales pour Travailleurs Indépendants (dále jen [omissis] „I.N.A.S.T.I.“), [omissis]

jehož sídlo se nachází [omissis] v [omissis] BRUSELU,

žalovaný,

[omissis] [označení zástupce *ad litem*];

3/ ÉTAT BELGE (BELGICKÝ STÁT), zastoupený Franckem VANDENBROUCKEM, vice-premier ministre et ministre des Affaires sociales et de la Santé publique (místopředseda vlády a ministr sociálních věcí a zdravotnictví), [omissis] a Davidem CLARINVALEM, ministre des Classes moyennes, des Indépendants, des PME, et de l'Agriculture, des Réformes institutionnelles et du Renouveau démocratique (ministr pro střední společenské

třídy, osoby samostatně výdělečně činné, malé a střední podniky a zemědělství, institucionální reformy a demokratickou obnovu) [omissis] [jmenování zástupce *ad litem*];

* * * *

[omissis] [obvyklá procesní formulace]

S ohledem na žalobu, došlou zdejší soudní kanceláři dne 15. ledna 2021, namířenou právním zástupcem žalobce proti tomu, že na žalobce byl – i když je evropským úředníkem (britské státní příslušnosti) narozeným dne 4. října 1940, od března 2006 v důchodu – z moci úřední ode dne 12. února 2007 vztažen belgický status sociálního zabezpečení pro osoby samostatně výdělečně činné, jelikož v Belgii působil:

- od února 2007 do června 2020 v oblasti výzkumu a vývoje ve fyzikálních a přírodních vědách,
- od března 2016 do března 2020 ve funkci předsedy správní rady a.s.b.l. [omissis] [název spolku] a,
- od října 2018 do října 2020 ve funkci předsedy a.s.b.l. [omissis] [název spolku];

[omissis]

[obvyklé procesní formulace]

S ohledem na to, že žaloba je v podstatě odůvodněna tak, že

„ ...

Soudní dvůr **rozsudkem ze dne 10. května 2017** [*Wenceslas de Lobkowicz v. Ministère des Finances et des Comptes publics, C-690/15*] [omissis] potvrdil:

- (1) že systém sociálního zabezpečení úředníků a zaměstnanců Evropské unie má tutéž povahu jako systémy sociálního zabezpečení uvedené v nařízení č. 883/2004 v tom smyslu, že je **primární, povinný a ucelený**, a
- (2) že se tedy zásady vyvozené z rozsudku ve věci De Ruyter vztahují na zaměstnance Unie a (3) že **je proto zakázáno ukládat zaměstnancům Unie povinnost odvádět příspěvky určené na financování systému sociálního zabezpečení členského státu...**

Jelikož VÝLUČNĚ a POVINNĚ podléhal zvláštnímu systému sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění Evropské unie, který mu poskytuje úplnou sociální ochranu, zásada jediného systému sociálního zabezpečení bránila INASTI

uložit „*nuceně*“ žalobci účast v belgickém systému sociálního zabezpečení, ze kterého nepobíral žádnou dávku sociálního zabezpečení jakékoli povahy, ať příspěvkovou nebo nepřispěvkovou“. Po dobu **13 let odváděl nevratné příspěvky...**“;

Vzhledem k tomu, že žalovaná,

- předně z právního hlediska soudí, že „kumulace starobního důchodu a výkonu výdělečné činnosti v postavení osoby samostatně výdělečně činné, která podléhá arrêté royal n° 38 (královská vyhláška č. 38), je přípustná potud, pokud příjem plynoucí z této samostatné výdělečné činnosti nepřesáhne určitý strop, a to do dne 31/12/2014. Ode dne 01/01/2015 mohou osoby starší 65 let mít neomezené množství dodatečných příjmů.

(a že)

Určení, že evropský úředník v důchodu, který vykonává samostatnou výdělečnou činnost v Belgii, není povinen k placení žádného příspěvku na sociální zabezpečení, by mohlo vést k porušení rovného zacházení mezi úředníky Unie a [jakýmkoli jinými] úředníky nebo osobami samostatně výdělečně činnými nebo zaměstnanci v Belgii vzhledem k tomu, že pouze evropští úředníci by byli osvobozeni od povinnosti platit sociální příspěvky stanovené osobám samostatně výdělečně činným.

Sociální příspěvky odváděné důchodci, kteří nadále vykonávají samostatnou výdělečnou činnost po dosažení důchodového věku, a tedy kromě svého postavení důchodců, jsou solidárními příspěvky...“;

- dále v ní z hlediska skutkového stavu a podpůrně upřesňuje, že s ohledem na dopis [omissis] ze dne 28. prosince 2020, který poté obdržela, musí být s přihlédnutím k pětileté prekluzi původně požadovaná částka [,] ve výši 50 732,50 EUR snížena na 35 209,22 EUR;

Vzhledem k tomu, že oba spoluzalovaní v podstatě uvádějí, že podle článku 14 Protokolu (č. 7) o výsadách a imunitách Evropské unie (Úř. věst. 2012, C 326, s. 266) stanoví unijní normotvůrce systém sociálních dávek příslušejících úředníkům a jiným zaměstnancům Unie.

Takový je účel služebního řádu stanoveného na základě nařízení č. 31 (EHS), č. 11 (EHS) ze dne 18. prosince 1961 (Úř. věst. EHS 1962, P 045, s. 1385), od té doby mnohokrát novelizovaného (dále jen „služební řád“).

Na základě čl. 72 odst. 1 služebního řádu mají evropští úředníci v činné službě nárok na dávky zdravotní péče dostupné v rámci společného systému zdravotního pojištění EU (dále jen „JSIS“). Nárok na ně mají i po odchodu ze služby, zejména pokud setrvali v unijní službě do věku pro odchod do důchodu (čl. 72 odst. 2 služebního řádu) ...

[N]ařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2004, L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72) (dále jen „nařízení č. 883/2004/ES“,) zrušilo nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství (Úř. věst. 1971, L 149, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 35) (dále jen „nařízení č. 1408/71/EHS“).

Na základě čl. 11 odst. 1 nařízení č. 883/2004/ES osoby, na které se nařízení vztahuje (což jsou zejména všichni státní příslušníci některého ze členských států EU), „podléhají právním předpisům pouze jediného členského státu“, které se určí v souladu s tímto nařízením. Tato zásada, označovaná jako zásada jediného systému sociálního zabezpečení, byla stanovena již v čl. 13 odst. 1 nařízení č. 1408/71/EHS.

Judikaturu v této oblasti lze shrnout odkazem na rozsudek Soudního dvora ze dne 26. října 2016 vydaný ve věci C-269/15, *Rijksdienst voor Pensioenen v. Willem Hoogstad*, EU:C:2016:802 [omissis], z jehož bodů stojí za zmínku tyto:

Tato judikatura vydaná za působnosti nařízení č. 1408/71/EHS (čl. 13 odst. 1) je přenositelná do oblasti působnosti nařízení č. 883/2004/ES (čl. 11 odst. 1) (v tomto smyslu viz například: rozsudek Soudního dvora ze dne 18. ledna 2018, *Jahin*, C-45/17, EU:C:2018:18) [omissis], jak zdůraznil Soudní dvůr, na úředníky Unie „se (...) nevztahuje ani článek 48 SFEU, který Radě svěřuje poslání zavést systém, který pracovníkům umožní překonat překážky, jež by pro ně mohly vyplynout z vnitrostátních právních předpisů přijatých v oblasti sociálního zabezpečení, které Rada naplnila přijetím nařízení č. 1408/71 a poté nařízení č. 883/2004“ (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 3. října 2000, *Ferlini*, C-411/98, EU:C:2000:530, body 41 a 42, jakož i ze dne 16. prosince 2004, *My*, C-293/03, EU:C:2004:821, body 34 až 37; potvrzeno rozsudkem *Lobkowicz*, bod 35).

Z toho plyne, že ani nařízení č. 883/2004/ES a zejména ani jeho čl. 11 odst. 1 týkající se zásady jediného systému sociálního zabezpečení, se na ně nevztahují.

Vyvstala tedy otázka, zda se taková zásada může nicméně analogicky vztahovat na evropské úředníky na základě ustanovení **unijního** práva.

Předně tak uvádí, že „právní situace úředníků Unie, pokud jde o jejich povinnosti v oblasti sociálního zabezpečení, tudíž z důvodu jejich pracovního vztahu s Uníí spadá do působnosti unijního práva“ (viz bod 38 rozsudku).

Tento pracovní vztah již, pokud jde o žalobce, neexistuje od roku 2006, tedy od doby přecházející tomu, než jej Belgie od roku 2007 vyzvala k zaplacení příspěvků na sociální zabezpečení.

Z toho plyne, že analogické použití zásady jediného systému sociálního zabezpečení má smysl pouze tehdy, pokud může být dotčen *pracovní vztah* s Uníí a že se na něj nemůže vztahovat jiný systém sociálního zabezpečení než ten, který plyne z článku 14 protokolu č. 7 a ze služebního řádu.

V projednávané situaci se přitom nemá použití belgického systému sociálního zabezpečení (sociální postavení osob samostatně výdělečně činných) týkat pracovního vztahu žalobce s Uníí nebo obecněji „výkon profesní činnosti v rámci unijního orgánu“ nebo na takový vztah dopadat. V letech 2007 až 2020 neexistoval totiž v případě žalobce žádný pracovní vztah s Evropskou uníí.

V projednávaném případě by šlo o použití čl. 11 odst. 3 písm. a) nařízení č. 883/2004, který stanoví použití právních předpisů místa výkonu činnosti, *per analogiam*.

V projednávané věci vykonával žalobce samostatnou výdělečnou činnost v letech 2007 až 2020 právě v Belgii;

Vzhledem k tomu, že žalobce tím, že předložil „... osvědčení vydané Komisí dne 16. září 2020 v tomto znění:

„Společný systém zdravotního pojištění (JSIS) je povinný, platný 24 hodin denně po celém světě (žádná země není vyloučena) a zajišťuje náhradu léčebných výloh vzniklých osobám, které se jej účastní, jejich manželkám nebo manželům a jejich dětem v důsledku nemoci, hospitalizace, mateřství nebo úrazu v mezích a za podmínek stanovených článkem 72 služebního řádu úředníků Unie a v souladu s prováděcími pravidly platnými pro JSIS. Systém zajišťuje okamžité krytí již existujících stavů, a to jak u lůžkové, tak u ambulantní péče. Rovněž hradí náklady na stomatologii v mezích výše uvedených pravidel“...“, na ně správně odpovídá, zejména že „... Soudní dvůr v **rozsudku ze dne 10. července 2017** [Wenceslas de Lobkowicz v. Ministère des Finances et des Comptes publics, C-690/15] rozhodl, že:

„Úředníci Unie podléhají společnému systému sociálního zabezpečení orgánů Unie, který podle článku 14 protokolu stanoví Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem a po konzultaci s dotčenými orgány formou nařízení (bod 36).

Tento systém sociálních dávek byl zaveden služebním řádem, který v hlavě V, nadepsané »Příjmy a sociální zabezpečení úředníků«, a konkrétně v kapitolách 2 a 3 této hlavy týkajících se sociálního zabezpečení a důchodů, zakotvuje pravidla použitelná na úředníky Unie (bod 37).

Právní situace úředníků Unie, pokud jde o jejich povinnosti v oblasti sociálního zabezpečení, tudíž z důvodu jejich pracovního vztahu s Uníí spadá do působnosti unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. července 1983, Forcheri, 152/82, EU:C:1983:205, bod 9) (bod 38).

Povinnost členských států dodržovat unijní právo při výkonu pravomoci týkající se organizování jejich systémů sociálního zabezpečení, která byla připomenuta v bodě 34 tohoto rozsudku, se tedy vztahuje na pravidla, která upravují služební poměr mezi úředníkem Unie a Unii, tj. příslušná ustanovení protokolu a ustanovení služebního řádu (bod 39).

V této souvislosti je třeba podotknout, jak to učinil generální advokát v bodě 72 stanoviska, že protokol má stejnou právní sílu jako Smlouvy [posudek 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP), ze dne 18. prosince 2014, EU:C:2014:2454, bod 161] (bod 40).

Obdobně jako článek 12 protokolu, který ve vztahu k úředníkům Unie zavádí jednotné zdanění platů, mezd a služebních požitků, které jim poskytuje Unie, a tudíž stanoví osvobození od vnitrostátních daní z těchto částek, je na článek 14 tohoto protokolu v rozsahu, v němž přiznává unijním orgánům pravomoc k stanovení systému sociálního zabezpečení jejich úředníků, třeba nahlížet tak, že vede k tomu, že povinnost účasti úředníků Unie na vnitrostátním systému sociálního zabezpečení a povinnost těchto úředníků přispívat na financování tohoto systému jsou vyňaty z pravomoci členských států (bod 41),

Kromě toho služební řád, jak byl přijat nařízením č. 259/68, vykazuje všechny znaky uvedené v článku 288 SFEU, podle kterého má nařízení obecnou působnost, je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech. Z toho vyplývá, že služební řád zavazuje i členské státy (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 20. října 1981, Komise v. Belgie, 137/80, EU:C:1981:237, body 7 a 8; ze dne 7. května 1987, Komise v. Belgie, 186/85, EU:C:1987:208, bod 21; ze dne 4. prosince 2003, Kristiansen, C- 92/02, EU:C:2003:652, bod 32, a ze dne 4. února 2015, Melchior, C- 647/13, EU:C:2015:54, bod 22) (bod 42).

...

Z výše uvedeného vyplývá, že jedině Unie, a nikoli členské státy, má pravomoc ke stanovení pravidel použitelných na úředníky Unie, pokud jde o jejich povinnosti v oblasti sociálního zabezpečení (bod 44).

Jak to uvedl generální advokát v bodě 76 stanoviska, článek 14 protokolu a ustanovení služebního řádu v oblasti sociálního zabezpečení úředníků Unie totiž plní ve vztahu k těmto úředníkům obdobnou funkci, jakou plní článek 13 nařízení č. 1408/71 a článek 11 nařízení č. 883/2004, a to funkci spočívající v zákazu povinnosti úředníků Unie přispívat do různých systémů v dané oblasti (bod 45).

Taková vnitrostátní právní úprava ... která příjmy úředníků Unie zatěžuje sociálními příspěvky a odvody specificky určenými k financování systému sociálního zabezpečení dotyčného členského státu, je tedy v rozporu s výlučnou pravomocí, kterou Unii přiznává článek 14 protokolu a příslušná ustanovení služebního řádu, konkrétně ustanovení upravující povinné příspěvky úředníků Unie na financování systému sociálního zabezpečení (bod 46).

...

Pokud jde o belgický stát, Soudní dvůr v rozsudku ze dne 26. října 2016[, Hoogstad, C-269/15, EU:C:2016:802] v témže smyslu rozhodl, že:

...

„Úplnost tohoto systému kolizních norem má za následek, že je zákonodárci každého členského státu odňata pravomoc určovat libovolně rozsah působnosti a podmínky použití vnitrostátních právních předpisů, pokud jde o osoby, na něž se vztahují, a pokud jde o území, na němž vnitrostátní právní předpisy zakládají účinky (rozsudky ze dne 10. července 1986, Luijten, 60/85, EU:C:1986:307, bod 14; ze dne 5. listopadu 2014, Somova, C- 103/13, EU:C:2014:2334, bod 54, a ze dne 26. února 2015, de Ruyter, C- 623/13, EU:C:2015:123, bod 35).“ [bod 34].

„Od doby, kdy nařízení Rady (EHS) č. 2195/91 ze dne 25. června 1991 (Úř. věst. L 206, s. 2), kterým se mění nařízení č. 1408/7, zavedlo do čl. 13 odst. 2 nařízení č. 1408/71 písm. f), se zásada použití právních předpisů jediného členského státu uplatňuje rovněž na zaměstnance, kteří definitivně ukončili profesní činnost“ [bod 38].

...

Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že účast žalobce v belgickém systému zabezpečení osob samostatně výdělečně činných postrádá právní základ.

Z tohoto důvodu je třeba žalovanému a žalovaným uložit, aby tuto účast zrušili se zpětným účinkem...“;

Vzhledem k tomu, že „guide pratique (de) remboursement des frais médicaux [praktický průvodce (po) úhradě léčebných výloh] [omissis] navíc na straně 3 upřesňuje, že: „Kdo jsou příjemci JSIS?“, [“] osoby, které se jej účastní [...] důchodci...“

Vzhledem k tomu, že, dále, v „commentaire article par article (du) Statut de la fonction publique de l’Union Européenne[“] od Valérie GIACOBBO-PEYRONNEL, Brusel, Emile BRUYLANT (str. 284) se lze z pera Christoha VERDUREHO dočíst, že;

„ ... **Pojem „účastník“.** V rámci článku 72 služebního řádu je pojem účastníka chápán široce. Úředník je totiž automaticky účastníkem JSIS. Na jedné straně mu bude toto krytí svědčit i **po odchodu do důchodu, setrval-li ve službě Evropské unie až do věku odchodu do tohoto důchodu...“;**

Vzhledem k tomu, že z analýzy dovolávané evropské judikatury konečně plyne, že takový případ, jako je případ žalobce, zjevně nebyl ještě vůbec uvažován;

Vzhledem k tomu, že kromě toho otázkami případného pochybení jednoho, dvou nebo tří spolužalovaných, a tedy i náhrada škody způsobené tímto pochybením uvedená a vyčíslená výše[,] by se bylo možné zabývat pouze ve světle odpovědi obdržené na předběžnou otázku, která bude předložena – na společný podpůrný návrh žalobce a spolužalovaných – Soudnímu dvoru Evropské unie na základě čl. 267 prvního pododstavce písm. a) a druhého pododstavce Smlouvy o fungování Evropské unie [omissis]

Z TĚCHTO DŮVODŮ,

TRIBUNAL,

[omissis] [obvyklá procesní formulace]

předkládá na základě čl. 267 odst. 1 písm. a) a 2 Smlouvy o založení Evropské unie[,] Soudnímu dvoru Evropské unie předběžnou otázku, zda

„Brání zásada jediného systému sociálního zabezpečení, která je zásadou unijního práva a vztahuje se na pracovníky, ať už zaměstnané nebo samostatně výdělečně činné, aktivní nebo důchodce, tomu, aby členský stát bydliště stanovil, jako je tomu v projednávané věci, že úředník Evropské komise v důchodu, který vykonává samostatnou výdělečnou činnost, podléhá jeho systému sociálního zabezpečení a má povinnost odvádět příspěvky na sociální zabezpečení z ryzí ‚solidarity‘, i když tento úředník v důchodu podléhá povinnému systému sociálního zabezpečení Unie a z vnitrostátního systému, kterému podléhá z donucení, nemá žádný prospěch ani v podobě příspěvkové dávky, ani v podobě nepříspěvkové dávky?“

Vyzývá vedoucího soudní kanceláře, aby tuto předběžnou otázku spolu s dokumenty ve spisech účastníků řízení zaslal vedoucímu soudní kanceláře uvedeného Soudního dvora;

Přerušuje mezitím další řízení;

[omissis]

Tak rozhodnuto 11. senátem Tribunal du travail francophone de Bruxelles (frankofonní soud pro pracovní právní spory v Bruselu, Belgie) [omissis] [složení soudního kolegia]

[omissis]

a vyhlášeno na veřejném jednání dne 09-06-2022 [omissis]